

6. Кем. Устроить возмущение (против кого-л.). Многашиды окушаащеся врагъ, тако же паки тѣмъ съмътъше, и на того крамолу възложити, ны не възможе. (Ж.Феод.Нест.) Усп.сб., 134. XII-XIII вв.

7. Перемешать, смешать. Гла тому [келярю] блаженныи: иди потърпь мало моля Ба, некъли тъ попечеться нами, аще же то да съваривше пышеницу ти ту съмътъ съ медъмъ прѣдъставиши (на) тряпезѣ братии (да) ъдять. (Ж.Феод.Нест.) Усп.сб., 109. XII-XIII вв. Сибѣ Ноеви от восточныхъ страны придоша и творити начаша столпъ на землѣ Сѣверѣ, ту ж^{<е>} и съмъти быша языци и раздѣлени по всемъ землѣ (ѣфиртгау). (Сл.Меф.Пат.) П.отреч. II, 269. XV-XVI вв. (1460); Вся Богъ съблюде цѣлы отъ смерти, ничѣмъ же не врежены, развие храмовъ разрушеныхъ... а пахотная жита съмъяна на лица поля съ землею съмъте. Львов. лет. I, 270. XVI в. Съмътъ ны въ кро ви — обагренный кровью. И проидохъ сквозѣ тя [Иерусалим] и видѣхъ тя съмъту въ крови твоей и рекохъ ти: отъ крови твоей житие твоє (пѣфирмѣнти єн тѣ аѣмати соу). (Иезек. XVI, 6) Библ.Генн. 1499 г. || Перен. Нарушить чистоту (чего-л.) посторонней примесью (зд. посторонними мыслями). Яко да мѣтву ихъ съмъту и мысль ихъ помрачю, и съвѣсть ихъ оскверню (волошоу). (Патерик Скит.) ВМЧ, Дек. 31, 2589. XVI в.~XIV в.

8. Подмять, изломать (о медведе). Нѣкогда ловчий княжъ Ондрѣевъ улови медвѣдя люта, и везяху его въ ларѣ мимо дворъ Лукинъ. Его же узрѣ Лука и повелъ медвѣдя того пустити изъ ларя [по вар.] на свое мѣсто. Медвѣдь же выпущенъ и самаго Луку, достигше, съмъте, и еле жива отняша его. Кн.Степ., 447. XVI-XVII вв.~1560 гг.

Съмъти душу на ся — залиться слезами, разрыдаться. Быша слезы мои мнѣ хлѣбъ днѣ и нощь, егда глѣху мнѣ по вся днї: кѣ есть Бѣ твои — си помянух и съмътох на мя душою мою... [Толк.] Еже бо “съмътох на мя дишою мою” се являет сирѣвъ възмѧтохся на плач (ѣхѣхеа єп’ ємѣ тѣ фухнѹмоу). (Пс. XLI, 5) Псалт.Чуд.¹, 19. XV в. Съумомъ съмъти — сбить съ толку, запутать; свести съ ума. Да што на тебя дивить! Иное тебя и людишка худые съ умомъ-тѣмъ съмъли, притрапезные плуты, которые въ словахъ проходять словеса Господня, а не въ дѣлѣхъ. (Авл.) Пам.старообр., 34. XVII в. Смилосердитеся, гѣдри ... велите, гѣдри, меня переменитъ ^{<с>} старощенъ ^{<я>} ... одни костромские приезды съ умомъ меня съмъли, члѣкъ есми кропотливи, ума моегъ <о>

съ толко не стало. Грамотки, 43. XVII-XVIII вв. — Ср. съмъти.

СМЯСТИСЯ. 1. Прийти въ движение, всколебаться, потрястись; тѣж. перен. “Исцѣли мя, Гѣ, яко съмътоша ся кости моя” — мятежъ мнить отъ грѣхъ бываущихъ (Пс. VI, 3: єтараѣт). Изб.Св. 1073 г.², 314. Въшумѣши и съмътоша ся воды ихъ, съмътоша горы крѣпостию ихъ (ѣтараѣтъ сау... єтараѣтъ сау). (Пс. XLV, 4) Псалт. Чуд.¹, 40. XI в. И по волямъ вашимъ попущеннымъ быша лжи учители, съмътошая и поколебашася, яко пияни, надѣящася на хитрость и на философию тщетную. Курб.Пис., 368. XVII в.~XVI в.

2. Передаваться отъ колена къ колену. Да не съмътесь ^{<я>} причастие сѣвъ Иѣлевъ (оу) перстрѣтрафѣтъ. (Чис. XXXVI, 7) Пятикн., 135 об. XIV в.

3. Смешаться, перемешаться; прийти въ беспорядок. (1224): И побегоша не успѣвшіе ничтоже половцы назадъ, и потыпташа бѣжаще стани русскихъ князъ... и съмътошая вся и бысть сѣця зла и лютя. (Син.) Новг. I лет. (Н.), 63. XIII в. Во святѣй же Софии во олтары кровь и млечо святаго Пантелеимона, во единой вѣти не съмътился. Х.Ант.Новг., 2. XVI в.~1200 г. (1268): И та-ко въспятишася отъ города и озрѣша [таки!] инь полкъ великий, которои бѣ проразился въ возники новгородцы. Князь же великий хотѣ на нихъ ударити. Князи же ркоша: уже есть, господине, къ нощи, еда како съмътеся побьемся сами. Моск.лет., 148. XVI в.

4. Встревожиться, испугаться, впасть въ съмътение. Видѣвшіе и ученици по морю ходящи, съмътоша (ѣтараѣтъ сау). (Матф. XIV, 26) Остр.ев., 71 об. 1057 г. И въшѣдъ къ неи ангель рече: радуися, благодатная, Гѣ съ тобою, благословлена ты въ женахъ. Она же видѣвша съмътеся о словеси его и помышляше, каково се будеть цѣлованіе (ഭേтараѣтъ). (Лук. I, 29) Там же, 270. И тѣгда станеть въ дрѣзовеніи величѣ правъдѣнікъ противу лицу опечалившимъ его и обидящимъ труды его и видѣвшіе съмътуть ся страхъмъ лютомъ (താരാഎംസാവാ). Изб.Св. 1073 г.², 577. Въ тѣ годъ съмътуть ся вси чинове крѣстьянстви (സാലേവാ). Ефф. Сир. IV, 432. XIII в. Слышавъ же Приамъ Екторову смѣрть, и вси възпиша и толикъ кричъ бысъ ^{<тъ>} отъ множества Трои, якоже и птицамъ въздушнымъ съмътися (താരാഎംസാവാ). Хрон.И.Малалы, V, 24. XV в.~XIII в. И пощався Сауль, яко ж^{<е>} стоя и паде на землю, и възбояся зѣло отъ лица словесе Самуила... И вниде жена къ Саулу и видѣ его, яко съмътъся есъ ^{<тъ>} Сауль зѣло (ഇസ്തൈസെ).